

**PROCEDURA  
POSTĘPOWANIA W SYTUACJI NIEWŁAŚCIWEGO  
ZACHOWANIA UCZNIA  
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 55 SPECJALNEJ  
W KATOWICACH**

**Katowice, 8 stycznia 2020 r.**

## PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NIEWŁAŚCIWEGO ZACHOWANIA SIĘ UCZNIA

### I. KLASOWY PLAN ZACHOWANIA

Organizowanie pracy dziecka według jasnych zasad, sprowadzających się do zaleceń:

- 1) siedź w wyznaczonym miejscu,
- 2) zajmuj się swoim zadaniem i niczym innym,
- 3) patrz na nauczyciela jak mówi lub na wykonywane zadanie,
- 4) słuchaj- nie przerywając- tego, co się do ciebie mówi,
- 5) pracuj tak długo, póki zadanie nie będzie zakończone

***Opracowanie klasowego planu zachowania jest metodą ustalenia zasad, określających współpracę NAUCZYCIEL – UCZNIOWIE.***

Jego celem jest osiągnięcie z młodzieżą porozumienia dotyczącego:

- podstawowych i nie podlegających dyskusji praw członków grupy;
- podstawowych obowiązków, nie będących w sprzeczności z prawami;
- koniecznych zasad zapewniających formalną ochronę praw i ponoszenia odpowiedzialności w przypadku ich złamania;
- konsekwencji wynikających z wyboru jakiegoś zachowania;
- wsparcia i zachęty dla jakiegoś zachowania.

Prawo jest oczekiwaniem tego jak powinno być. Dlatego też potrzebne są **zasady i konsekwencje**. Ważne jest podkreślenie, że prawa i obowiązki tworzą nierozzerwalną całość. Należy uświadomić uczniom, że z obowiązkami mamy do czynienia wówczas gdy jesteśmy odpowiedzialni za nasze zachowania i myśli.

Mogą być obowiązki ogólne (współpracuj, dziel się, zachowuj zgodnie z zasadami bezpieczeństwa) oraz obowiązki szczegółowe (jeden uczeń kontroluje hałas i przypomina pozostałym, by zachowywali się cicho).

#### **ZASADY**

Istotnym elementem klasowego planu zachowania jest ustalenie i opisanie obowiązujących zasad klasowych.

W tym celu wychowawca omawia z uczniami kwestie dotyczące tego:

- co dają nam zasady;
- co by było, gdyby zasady nie istniały;
- co sprawia, że zasada jest sprawiedliwa i użyteczna;
- co stanie się, gdy zasada zostanie złamana.

**Zasady powinny być:**

- najprostsze;
- zgodne z zasadami ogólnoszkolnymi;
- wyrażone w sposób pozytywny;
- powinno ich być niedużo.

Nad stworzeniem klasowego planu zachowania z uczniami pracują wychowawca oraz psycholog i pedagog. Pracę należy zacząć od podzielenia się obawami dotyczącymi zachowania i jego wpływu na uczenie się.

Poprzez dyskusję grupową nauczyciele powinni zachęcić uczniów do zastanowienia się nad wspólnymi grupowymi potrzebami i celami. Istotne tutaj wydają się:

- poważne traktowanie uwag uczniów;
- właściwa ocena wkładu uczniów tworzącej umowę klasową;
- ustanowienie podstawy, dzięki której racjonalnie mogą działać zasady klasowego zachowania.

Niezbędnym przy opracowaniu klasowego planu zachowania będzie „**KONTRAKT KLASOWY**”.

### **PRAWA**

Opracowując spis praw należy koncentrować się na fundamentalnych prawach, nie podlegających dyskusji:

- prawo do szacunku i sprawiedliwego traktowania;
- prawo do uczenia się bez przeszkadzania ze strony innych;
- prawo do czucia się bezpiecznym i bycia bezpiecznym.

### **KONSEKWENCJE**

Klasowy plan zachowania musi zawierać również konsekwencje, czyli następstwa nieodpowiedniego zachowania.

Uczniowie mogą je postrzegać jako coś negatywnego. Uczniowie muszą mieć świadomość tego, czemu one służą. Ważne jest by konsekwencje były:

- powiązane z zachowaniem;
- proporcjonalne do przewinienia;
- czegoś uczyły;
- powiązane z „naprawianiem i odbudowywaniem”;
- odróżniane od zasad;
- zróżnicowane – konsekwencje natychmiastowe i odroczone
- nieuchronne.

Uczniowie powinni wiedzieć, że konsekwencje pojawiają się gdy zachowują się nieodpowiedzialnie lub gdy wybierają zachowania naruszające prawa innych.

Klasowy plan zachowania służy wspieraniu uczniów, aby zmieniać ich zachowania. Dlatego wymaga wspólnej pracy wychowawcy i uczniów. Istotnym czynnikiem jest to, by promować oczekiwane zachowania i upewniać się, że zachowanie całej klasy zmierza w kierunku określonym przez opracowany plan.

## **II. ZESZYT ZACHOWANIA**

We wrześniu każdego roku szkolnego wychowawcy zakładają dla każdego ucznia „Zeszyt zachowania”. Zeszyty dołączane są i przechowywane w dzienniku lekcyjnym.

W „Zeszytach zachowania” nauczyciele wpisują uwagi (zarówno pozytywne jak i negatywne) dotyczące zachowania ucznia podczas pobytu w szkole.

## **III. POSTĘPOWANIE Z „TRUDNYMI” UCZNIAMI PODCZAS LEKCJI**

W pracy z uczniami przejawiającymi trudne zachowania ważne jest zmotywowanie uczniów do brania za siebie odpowiedzialności. Uczniowie powinni wiedzieć jaka obowiązuje w szkole hierarchia w zakresie wyciągania konsekwencji. Wygaszanie reakcji niewłaściwych możliwe jest jedynie dzięki jednolitemu i spójnemu systemowi oddziaływań wychowawczych.

Konsekwentne, systematyczne i cierpliwe działania nauczycieli zmierzać będą do rozwiązywania trudności wychowawczych. W przypadku występowania zachowań niewłaściwych należy stosować następującą kolejność czynności wobec trudnych uczniów.

### **1. Indywidualne rozmowy z nauczycielem.**

Nauczyciel mający zajęcia z klasą w trakcie lekcji odnotowuje w dzienniku i zeszycie uwag imiona i nazwiska uczniów sprawiających podczas lekcji kłopoty. W przypadku sprawiania podczas lekcji kłopotów przez jednego ucznia nauczyciel sporządza notatkę w zeszycie zachowania tego ucznia. Dotyczy to takich zachowań jak:

- niewykonywanie poleceń;
- chodzenie po sali;
- wyzywanie kolegów;
- przeklinanie;
- bicie się;
- brak współpracy;
- przekrzykiwanie się;
- słuchanie muzyki;
- bawienie się telefonem;
- spóźnianie się;
- wychodzenie z lekcji;

**Bezpośrednio** po lekcji nauczyciel mający zajęcia z klasą przeprowadza z uczniem **rozmowę**. Omawia z nim zachowanie i ustala zasady dalszej współpracy. Odwołuje się do podstawowych praw, jakie mają wszyscy uczniowie w klasie (szczególnie prawo do uczenia się i zdobywania wiedzy), zapisuje w zeszycie uwag lub zachowania to, co zostało ustalone.

### **2. Rozmowa nauczyciela z uczniem w obecności wychowawcy.**

W przypadku trzykrotnego powtórzenia się zachowań niewłaściwych (rozmowy, wyzwiska, przeklinanie, lekceważenie poleceń, itp.) ma miejsce interwencja uzupełniająca – spotkanie wychowawcy, nauczyciela przedmiotu i ucznia – po lekcji. Celem spotkania jest wyjaśnienie niepokojących kwestii.

Konieczne jest w tej sytuacji wyciągnięcie konsekwencji. W tym celu wychowawca wykorzystuje *INDYWIDUALNĄ KARTĘ ODPOWIEDZI UCZNIA* (zał. nr 1).

### **3. Radzenie sobie w sytuacji kryzysowej – odizolowanie ucznia.**

Nauczyciel prowadzący stara się odizolować ucznia, który swoim zachowaniem w sposób istotny zagraża bezpieczeństwu innych, niewłaściwie ich traktuje lub uniemożliwia prowadzenie lekcji. Nauczyciel otwiera drzwi i woła o pomoc, wzywa psychologa lub pedagoga. W sytuacjach kryzysowych nauczyciel może liczyć na pomoc innych nauczycieli i dyrekcji szkoły. Zdarzenie musi być odnotowane w zeszycie uwag.

## **IV. DROGI ROZWIĄZYWANIA Z UCZNIEM JEGO PROBLEMÓW I TRUDNYCH SYTUACJI**

Jednym z wielu zadań nauczyciela jest przekonanie ucznia sprawiającego kłopoty do zmiany zachowania w pożądaną sposób. W takiej sytuacji należy wykorzystać siłę perswazji nauczycieli i wychowawców, jak również istniejącą hierarchię władzy.

Trudne sytuacje wychowawcze można rozwiązywać poprzez:

1. Indywidualne rozmowy z nauczycielem.

2. Spotkanie wychowawcy, nauczyciela i ucznia.
3. Rozmowę z psychologiem i pedagogiem.
4. Rozmowę z dyrektorem szkoły.
5. Zespół wychowawczy.
6. Systematyczną kontrolę zachowania ucznia – cotygodniowe spotkania z psychologiem i pedagogiem.
7. Pisemne sformułowanie zastrzeżeń wobec ucznia w formie pisemnego powiadomienia rodziców.

### **1. Indywidualne rozmowy z nauczycielem**

Spotkanie nauczyciela z uczniem po lekcji ma celu:

- omówienie niepokojących kwestii dotyczących niewłaściwego zachowania;
- przypomnienie zasad zachowania;
- spisanie w zeszycie tego, co zostało ustalone.

Nauczyciel w trakcie rozmowy odwołuje się do podstawowych praw, jakie mają wszyscy uczniowie w klasie.

### **2. Spotkanie wychowawcy, nauczyciela przedmiotu i ucznia.**

Interwencja uzupełniająca, która ma formę spotkania z uczniem po lekcji ma miejsce w przypadku trzykrotnie powtarzającego się zachowania niepożądanego. Konieczne jest wykorzystanie *Indywidualnej karty wypowiedzi ucznia*.

Jeśli uczeń nie zostanie po lekcji lub nie stawi się na umówione spotkanie w celu omówienia zachowania lub poniesienia jego konsekwencji, ważne jest by rozmowa interwencyjna ostatecznie doszła do skutku. Należy zakomunikować uczniowi jej nieuniknioną, nawet jeżeli nastąpi ona dopiero po kilku dniach.

### **3. Rozmowa z psychologiem i pedagogiem szkolnym.**

Nauczyciele mogą liczyć na pomoc psychologa i pedagoga szkolnego. Dotyczy to problemów, których nie można rozwiązać drogą rozmów interwencyjnych bądź jeżeli dotychczasowe rozmowy nie dały efektu. Nauczyciel zgłasza problem psychologowi lub pedagogowi szkolnemu przekazując wypełnione załączniki nr 1 związane ze zgłaszaną sprawą. Psycholog/pedagog przeprowadza z uczniem rozmowę, podczas której każda ze stron przedstawia swoją wersję tego, czego dotyczy problem. Ważne jest, aby efektem rozmowy było spisanie *KONTRAKTU WYCHOWAWCZEGO (zał. nr 2)*.

### **4. Rozmowa z dyrektorem szkoły.**

W przypadku braku zmian w zachowaniu pomimo podjęcia dotychczasowych działań, wychowawca lub pozostali nauczyciele mogą prosić o pomoc dyrektora szkoły, który przeprowadzi z uczniem rozmowę dyscyplinującą. Wychowawca odnotowuje przyczynę i datę rozmowy w zeszycie uwag.

### **5. Zespół wychowawczy.**

Jeżeli trudne zachowania ucznia powtarzają się, wychowawca kieruje do przewodniczącego zespołu wychowawczego wniosek o zorganizowanie spotkania zespołu wychowawczego, w której skład wchodzi: psycholog, pedagog, wychowawca, nauczyciele uczący danego ucznia, kurator ucznia. Po posiedzeniu zespołu wychowawczego wychowawca informuje rodziców a następnie ucznia o uchwalonych wnioskach. Uczeń podejmuje postanowienia dotyczące zmian w zachowaniu. W przypadku nieobecności kuratora na posiedzeniu zespołu wychowawca informuje go o wynikach posiedzenia.

### **6. Systematyczna kontrola zachowania.**

Konsekwencją rozmowy w ramach zespołu wychowawczego jest wzmożenie systematyczności wpisów w *ZESZYCIE ZACHOWANIA*: nauczyciele oceniają zachowanie ucznia po każdej lekcji.

### ***7. Pisemne sformułowanie zastrzeżeń wobec ucznia w formie pisemnego powiadomienia rodziców (opiekunów).***

W przypadku całkowitego braku zmian w zachowaniu ucznia, psycholog, pedagog lub wychowawca klasy powiadamiają o tym fakcie rodziców (opiekunów) w formie pisemnej. Informują opiekunów o problemach i ponownej potrzebie kontaktu.

## **V. TEMATYKA GODZIN WYCHOWAWCZYCH**

Rolą wychowawcy wobec uczniów jest formułowanie wskazówek sprzyjających jego rozwojowi i prawidłowemu funkcjonowaniu w społeczeństwie. Zapewni to młodemu człowiekowi poczucie bezpieczeństwa i pozwoli zdobyć pewność siebie. Godziny do dyspozycji wychowawcy stanowią cenną okazję do mówienia o wartościach mogących być fundamentem ludzkiego życia. Dobrze przygotowanie zajęć ułatwi kontakt i współpracę z uczniami. Stanie się skutecznym czynnikiem oddziaływania wychowawczego.

Podjęcie pewnych tematów wydaje się być szczególnie istotne w pracy z uczniami sprawiającymi trudności wychowawcze.

*Proponowana tematyka godzin do dyspozycji wychowawcy:*

1. Nasze prawa i obowiązki.
2. Zasady zachowania i konsekwencje.
3. Rozwiązywanie problemów w naszej klasie.
4. Integracja zespołu klasowego.
5. Przyjaźń.
6. Wyrażanie szacunku.
7. Znaczenie rodziny.
8. Radzenie sobie w sytuacjach trudnych.
9. Postawy wobec ludzi niepełnosprawnych.
10. Tolerancja.
11. Stereotypy.
12. My i inni.
13. Jak sobie radzić ze stereotypami.
14. Przeciwdziałanie przemocy.
15. Konsekwencje uzależnień.
16. Empatia i pomoc potrzebującym.
17. Uzależnienie od alkoholu.
18. Potrzeba miłości.
19. Miłość i odpowiedzialność.

## INDYWIDUALNA KARTA ODPOWIEDZI UCZNIA

.....  
(Data)

.....  
(Imię i nazwisko ucznia)

.....  
(Imię i nazwisko nauczyciela)

.....  
(Klasa)

.....  
(przedmiot)

### WYPOWIEDZI UCZNIA

1. Jakie moje zachowania były niezgodne z klasowymi zasadami?

2. Jakie były powody, dla których tak się zachowałem?

3. Jak mogę pracować nad swoim zachowaniem?

Uwagi nauczyciela

.....  
(podpis ucznia)

.....  
(podpis nauczyciela)

.....  
(podpis wychowawcy)

## KONTRAKT WYCHOWAWCZY

zawarty w dniu .....

**pomiędzy**

uczennicą / uczniem .....

klasy ..... Szkoły Podstawowej nr 55 Specjalnej w Katowicach

a

psychologiem / pedagogiem szkolnym .....

.....

**Kontrakt ma na celu kształtowanie właściwej postawy ucznia do obowiązków szkolnych i prawidłowego funkcjonowania w społeczności szkolnej.**

**Informacje przekazane przez psychologa/pedagoga szkolnego uczniowi:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**Wypowiedź ucznia:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....  
.....  
.....

**W trakcie trwania kontraktu uczennica/uczeń .....**  
zobowiązuje się:

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

**Psycholog/pedagog:**

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

**Kontrakt obowiązuje od dnia podpisania do .....**

.....  
(podpis ucznia)

.....  
(pieczęć i podpis psychologa/pedagoga)